

Politik och kommunikation

Näringsdepartementet

103 33 Stockholm

E-post: n.statsstod@regeringskansliet.se

Samråd om utkast till kommissionens riktlinjer för klimat-, energi- och miljöstöd (CEEAG) (Dnr N2021/01802)

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Energiföretagen Sverige tackar för möjligheten att lämna synpunkter i samrådet om utkast till EU-kommissionens riktlinjer för klimat-, energi- och miljöstöd. Vi begränsar våra synpunkter några av de avsnitt som berör energibranschen mest.

4.1 Stöd till minskade växthusgasutsläpp inklusive stöd till förnybar energi

Övergripande synpunkter

Vi konstaterar att det kommer krävas mycket stora investeringar i både energiproduktion och energiinfrastruktur de närmaste åren för att klara den gröna givens målsättningar och de uppsatta klimatmålen. Statsstödsriktlinjerna har i detta sammanhang en central roll i att skapa förutsättningarna för både en snabb energiomställning samtidigt som välfungerande konkurrensförhållanden på energimarknaderna bibehålls.

Vi anser övergripande att styrmedel och stöd för att nå de beslutade energi- och klimatpolitiska målen behöver utformas utifrån en helhetssyn som balanserar de övergripande energipolitiska målsättningarna om försörjningstrygghet, konkurrenskraft och hållbarhet. Det är viktigt att statsstödsriktlinjerna bidrar till förutsättningar för mer samordnade styrmedel som kan ge högre kostnads- och samhällsekonomisk effektivitet samtidigt som det blir enklare för kunder och producenter att förhålla sig till regelverken.

Styrmedel och subventioner måste ha ett uttalat och specifikt syfte för att det dels ska vara möjligt att avgöra om stödet har varit effektivt, dels kunna avgöra när och i vilken takt stödet ska fasas ut. Stöd och subventioner kan vara motiverade för oetablerad teknik i ett marknadsintroduktionsskede men dessa behöver utformas utifrån faktiska stödbehov som regelbundet följs upp. Att ha tydliga kriterier för utfasning av stöd är också viktig information för kunder och investerare, som då kan anpassa sina beslut därefter. Stöd som inte fasas ut i takt med att dess mål eller syfte är uppnått riskerar att få en onödig marknadspåverkan och leda till höga kostnader för skattebetalare och kunder. Att ha tydliga kriterier för utfasning är dock inte möjligt eller önskvärt för alla styrmedel utan gäller främst direkta stöd och subventioner. Breda långsiktiga styrmedel som syftar till att prissätta externaliteter, såsom utsläppshandelsystemet (EU-ETS) och koldioxidskatt bör finnas kvar under överskådlig framtid.

På en öppen och integrerad marknad är det viktigt att alla aktörer kan verka på lika villkor. Det är viktigt att skatter och stöd inte bidrar till en snedvridning mellan olika aktörer och produktionsmetoder, att nyinvesteringar inte hämmas och som bejakar efterfrågesidans bidrag.

Vi bejakar Sveriges och EU:s långsiktiga inriktning mot minskad klimatpåverkan, effektivare resursanvändning, en ökad andel förnybar energi och cirkulär ekonomi och de beslutade energi- och klimatpolitiska målen för åren 2030-2045.

EU:s utsläppshandelsystem bör vara det primära styrmedlet för att minska utsläppen av koldioxid i den handlande sektorn eftersom det är ett kostnadseffektivt och marknadsbaserat system för att minska utsläppen. Andra styrmedel för att påverka utsläppen bör i första hand fokusera på den icke-handlande sektorn. Det är angeläget att värna gemensamma styrmedel inom EU och globalt i klimatpolitiken. Dubbla styrmedel ska undvikas eftersom de bland annat innebär att politikens effekt minskar. Dubbla styrmedel inom till exempel den handlande sektorn innebär ökade kostnader för svenska anläggningar och påverkar normalt i liten omfattning utsläppen totalt sett inom EU.

P. 48-49 Vi anser övergripande att det är positivt med krav på upphandling för att styra mot kostnadseffektiva stödutformningar. Det kan dock av administrativa skäl vara motiverat av att ha effektgränser för små anläggningar där bl.a. en effektgräns på 400 kW föreslås i p. 92, vilket är i linje med bl.a. EU:s elmarknadsförordning (2019/943).

P. 95-96 Det är angeläget att svenska regeringen verkar för bättre förutsättningar för en smidigare hantering av energi- och koldioxidskattebefrielse för biobränslen. I p. 96 är det angeläget att det i produktionskostnader även ingår kostnader för att uppfylla t.ex. hållbarhetsreguleringen för bioenergi och andra styrmedelskostnader.

4.1.3.4

Det är motiverat med konsultationskrav för större stödsystem, det är dock angeläget att välmotiverade stöd inte försenas onödigtvis av långdragna och detaljerade konsultationsprocedurer som försenar förutsättningarna att klara de klimatpolitiska målsättningarna för 2030 respektive 2050.

Bioenergi

p. 77

Punkt 77 begränsar användningen av biomassa för energiändamål och inför begränsningar enligt art. 26 i förnybart-direktivet som inte är ändamålsenliga. Vi anser att det behöver säkerställas att uppvärmningsbränslen framställda även från grödebaserade biobränslen behöver kunna medges full energi- och koldioxidskattebefrielse utan ytterligare begränsningar än hållbarhets- och utsläppskriterierna i förnybart-direktivet. För svensk del är det av stor betydelse att de grödebaserade lätta bioolja medges skattebefrielse för att kunna konvertera och fasa ut den sista fossila oljan i uppvärmningen. En sådan skattebefrielse är nödvändig för att uppnå en fossilfri uppvärmning före 2030 i enlighet med branschen klimatfärdplan. I annat fall riskeras en stor kapitalförstöring i att inte kunna utnyttja befintliga värmeproduktionsanläggningar och en försenad utfasning av fossila bränslen.

Tyvårr har införandet av den svenska biooljeskatten den 1 januari 2021 som motiverats av tidigare tidsbegränsningar i EEAG inneburit återgång till användning av fossila bränslen. Vidare innebar biooljeskatten en minskad elproduktion i kraftvärmeverken under de kallaste vinterveckorna i vintras eftersom topplastpannorna blivit för dyra att köra då värmeproduktionen behövt ökas på bekostnad av elproduktionen i kraftvärmen. Vi anser mot denna bakgrund att det är av stor vikt att regeringen verkar för att ge förutsättningar för full energi- och koldioxidskattebefrielse för samtliga biobränslen som används för uppvärmningsändamål.

p. 107

I punkt 107 föreslås en jämförelse där biobränslen jämförs med fossila bränslen, vilket vi anser vara oacceptabelt med tanke på den stora roll biobränslen har i omställningen från fossila bränslen i uppvärmnings-, industri- och transportsektorerna. Vi anser att bioenergi måste likabehandlas med övriga förnybara energikällor och att inga tilläggskrav utöver förnybart-direktivets hållbarhets- och utsläppskrav som nämns i p. 76 bör införas. Vi anser också att det är oacceptabelt med referenser som i praktiken jämför bioenergi med fossila bränslen.

Vad gäller elproduktion bör texten referera till förordningarna om den inre marknaden för el EU 2019/943 respektive 2019/944. Vidare behöver det beaktas att kraftvärmeanläggningar är aktiva på två olika marknader, elmarknaden respektive fjärrvärmemarknaden, samt har en viktig roll inte minst lokalt och regionalt för systemstabilitet. Förslaget riskerar bli mycket svåradministrerat då beskattningsstrukturen ser helt olika ut för el- respektive värmeproduktion. El beskattas i konsumtionsledet medan värmeproduktion beskattas i produktionsledet. De föreslagna bestämmelserna riskerar i praktiken bli mycket svåradministrerade i relation till främst lagen om skatt på energi och inte effektivt bidra till den sektorskoppling som avses. Även till exempel industriella processer som försörjs med ånga från kraftvärmeanläggningar skulle riskera drabbas produktionsmässigt om skattebefrielse för biobränslen inte medges vid situationer med negativa elpriser. Detta innebär att effektiv drift i berörda kraftvärmeanläggningar skulle hindras vid situationer med enstaka timmar med negativa elpriser.

Vi föreslår mot denna bakgrund följande strykningar i punkten: *To avoid undermining the objective of the measure or other Union environmental protection objectives, incentives must not be provided for the generation of energy that would displace less polluting forms of energy. For example, where cogeneration based on non-renewable sources is supported, ~~or where biomass is supported,~~ they must not receive incentives to generate electricity ~~or heat~~ at times when this would mean zero air pollution renewable energy sources would be curtailed.'*

Byggnader

Vi anser att statsstödsriktlinjerna bör vara restriktiva vad gäller investeringar i mogen och etablerad energiteknik för att inte störa konkurrensen på energimarknaderna, även när energiproduktion integreras med eller uppförs i anslutning till byggnader. Statsstödsreglerna bör också vara konkurrensneutrala vad gäller mogen energiteknik där samma förutsättningar bör gälla oavsett om en investering sker i en byggnad eller i en annan del av energisystemet.

Vi anser principiellt att det för befintliga byggnader som regel inte bör vara relevant att varken ge stöd till energiproduktionsanläggningar i byggnaden eller till gemensamma system såsom fjärrvärme, då det i båda fall redan finns etablerade marknadsförutsättningar och föreligger en konkurrenssituation.

Frågan är aktuell i det nyligen beslutade svenska stödet till energieffektivisering till byggnader, vilket i SFS 2021:664 formulerats så att stöd kan lämnas till vissa energiproduktionsanläggningar, såsom frånluftsvärmepumpar och solceller, med risk att missgynna fjärrvärme och förvärra kapacitetsbristen i elnäten. Detta anser vi vara en både konkurrenssnedvridande och oproportionerlig stödutformning.

4.8 Stöd till försörjningstrygghet för el

P. 284. Det är viktigt att understryka att stöd ska motiveras av försörjningstrygghet, inte av marknadsmisslyckanden som följer av undanträngningseffekter som orsakas av subventioner till förnybar energi. Dagens marknadsmodell för den inre marknaden för el är energibaserad och styr inte med nödvändighet mot att nödvändiga stödtjänster för elsystemet tillhandahålls. Vidare är elnätsföretag som en följd av åtskillnadsreglerna inte tillåtna att handla på energimarknaderna. Det innebär att systemoperatörerna kan behöva upphandla nödvändiga stödtjänster vid sidan av den reguljära elmarknaden, men det behöver nödvändigtvis inte utgöra statsstöd eftersom det kan finansieras via nätavgifterna. Det är därför angeläget att stödåtgärder för att upprätthålla försörjningstryggheten begränsas för att inte omotiverat öka kostnaderna för elkunderna.

P. 285. Då kriterierna för försörjningstrygghet och tillförlitlighetsnormer bestäms i andra regelverk som elförordningen (2019/943) och (N-1) kriteriet I vägledningen för systemoperatörer (2017/1485) kan målet inte vara att öka försörjningstryggheten utan snarare att säkerställa möjligheterna för systemoperatörer att bibehålla önskad nivå av försörjningstrygghet.

P. 286. Effektiviteten av att använda en åtgärd för att nå flera mål kan ifrågasättas. Detaljerad reglering riskerar hämma innovation och öka kostnaderna för konsumenterna. Ytterligare stödåtgärder riskerar också att underminera andra styrmedel för att nå fossilfri elproduktion som EU ETS.

P. 287. Det bör noteras att införandet av stöd kan ha negativa ekonomiska effekter på befintliga anläggningar/aktiviteter såväl som på planerade framtida investeringar. I vissa fall kan detta stå i motsättning till syftet med stödåtgärden, t.ex. för att upprätthålla kostnadseffektiva åtgärder för försörjningstrygghet.

P. 299. Konsekvenser av stödåtgärder bör också uppmärksamma att detta kan ha effekter på lönsamheten för befintliga anläggningar/aktiviteter såväl som på planerade framtida investeringar.

Vidare bör konsekvenser för redan existerande regleringar som t.ex. vägledningen för balanshållning av el (2017/2195) som begränsar möjligheterna att säkra balanskapacitet för längre perioder.

Fjärrvärme och fjärrkyla

P. 342 Vi anser att även "power-to-heat"-installationer i fjärrvärme bör inkluderas för att kunna tillvarata elöverskottssituationer och andra investeringar som bidrar till sektorkoppling. Vi föreslår följande ändringar: "Such aid measures typically cover the construction or upgrade of the generation unit to use renewable energy, waste heat, or highly efficient cogeneration **or including** thermal storage solutions, **power-to-heat solutions** or the upgrade of the distribution network to reduce losses and increase efficiency, including through smart and digital solutions."

P. 343

Texten bör klargöra att system ska klara nivån för effektiv fjärrvärme och fjärrkyla enligt definitionen som finns i EU:s energieffektiviseringsdirektiv (2012/27/EU), EED art. 2.41, stället för att referera till 'energy efficiency standard'. Texten skulle också kunna referera till omställningsåtgärden som gjorts av en fjärrvärmeoperatör.

P. 347

Att möjliggöra stöd för en *utbyggnad* av fjärrvärme- och fjärrkylainfrastruktur är önskvärt men de föreslagna reglerna innebär begränsningar som inte är klimatpolitiskt motiverade utan där tillvaratagande av spillvärme och andra klimatneutrala energikällor också bör inkluderas. Vi anser även att det är olyckligt om ev. stöd till utbyggnad av fjärrvärmeinfrastruktur begränsas till om det finns fossilbränsleanvändning utan att det behöver finnas en närmare koppling till vilka omställningsplaner som finns för att konvertera bort/fasa ut fossila bränslen. Vi föreslår följande ändringar:

- a/ the support is limited to ~~the upgrade of~~ the distribution network;
- b/ the distribution network is or **will** become fit for the transport of heat or cooling generated from renewable energy sources, **waste heat or other climate-neutral sources**;
- c/ the investment does not result in increased generation of energy from the most polluting fossil fuels (for example, by connecting additional customers) **in the longer run. Any temporary increase in generation from the most polluting fuels must be part of and consistent with the overall decarbonisation commitment of the operator and related investment plan in line with the 2030 climate target and the 2050 climate-neutrality objective as referred to in (d)**;
- d/there is a clear timeline involving firm commitments **from the beneficiary of the aid** for transitioning away from the most polluting fossil fuels, compatible with the Union's 2030 climate target and the 2050 climate neutrality target.

Definitioner

P. 28 Vi anser att definitionen bör referera till definitionen av fjärrvärme och fjärrkyla i EU:s förnybart-direktiv då det är detta direktiv som främst innehåller specifika regler om fjärrvärme- och -kyla i stället för EU-direktivet om byggnaders energiprestanda: 'district heating' or 'district cooling' means district heating or district cooling, as defined in Article 2, point (19), of Directive (EU) ~~2018/2010~~ **2010/31**;

Kärnkraft

P. 12. Vi anser principiellt att samma förutsättningar för alla fossilfria energiformer, inklusive kärnkraft, bör gälla kring förutsättningar för stöd. Vi tolkar det dock som att förutsättningarna för stöd till kärnkraft i första hand behandlas inom ramen för Euratom-fördraget och de generella statsstödsreglerna enligt art. 107.3 i EUF-fördraget. Det vore dock önskvärt med en hänvisning till var förutsättningarna för stöd till kärnkraft regleras.

Elektromobilitet

P. 182: Vi anser att det är angeläget med att det finns goda förutsättningar att stödja en snabb utbyggnad av laddinfrastruktur för att skapa förutsättningar för en elektrifiering av fordonsflottan. I punkt 182, föreslår vi en ökad möjlig stödintensitet från 40% to 50% vilket för närvarande gäller enligt stödförordningen för "Klimatklivet" (SFS 2015:517) och att det extra möjliga stödet för förnybar energi slopas i detta sammanhang.

Vi ifrågasätter behovet av en högre stödnivå för små- och medelstora företag på detta område då det kan inverka negativt på konkurrensen på marknaden.

Vi anser också att det kan finnas ett behov av högre stödnivå än de 10-15% extra i stöd som föreslås för utbyggnad i regionalpolitiska stödområden där det kan finnas behov av upp till 100 % i stöd. I dessa fall kan även stöd för drift och underhåll behövas för att möjliggöra en utbyggnad och drift av laddinfrastruktur i glesbygdsområden.

Taxonomi

Vi konstaterar att det i bl.a. p. 69 och p. 113 görs referenser till taxonomiförordningen (2020/852). Vi anser att det är angeläget att det inte skapas dubbla regelverk i förhållande till sektorsregleringen på energi- och miljöområdet, utan att utgångspunkten ska vara att statsstödsreglerna förhåller sig till t.ex. de hållbarhetskrav som gäller för bioenergi enligt förnybart-direktivet.

Åsa Pettersson

VD, Energiföretagen Sverige

Erik Thornström

Ansvarig, skatter, styrmedel,
energianvändning och resurseffektivitet